

Дмитро Степовик

Життя поруч з прекрасним. До 60-річчя Гліба Юхимця

Наш нинішній ювіляр аж ніяк не може бути сприйнятий тими, хто його знає, у «віці діда». Я беру ці два слова в лапки, тому що як колись, так і тепер, 60 років вважалися і вважаються вже дідівським віком, принаймні його початком. Дивлячись на струнку юнацьку поставу Гліба Юхимця, а ще більше — знаючи його задерикувату, чисто молодіжну вдачу, важко сприйняти те, що він календарно вступив у дідівський вік. Тут, мабуть, працювала генетика, ощадливий спосіб життя, культура побуту, родинне і службове середовище, одним словом — комплекс причин. Але на правду, я, як керівник його кандидатської дисертації, дещо заскочений був у ці весняні дні 2002 року, що Глібові Юхимцеві вже 60 років!

Зазвичай, у ювілейній статті прийнято давати своєрідну «програму життя» іменинника, перераховувати позитивні його досягнення у професійній діяльності та в інших царинах. Я не буду цього робити, бо це можна викласти у так званому «курікулум віта» — і вся хронологія життя-буття людини — мов на долоні. Мені ж більше хочеться досягнення ювіляра побачити й викласти через особисте сприйняття мого колеги (і, до певної міри, учня) пошасливий, але доволі важкій мистецтвознавчій праці. Хоч ми працюємо в доволі відмінних царинах мистецтвознавства (він — «сучасник», я — «давник»), але суто естетичний метод підходу до оцінки творів мистецтва у нас спільний. Я помітив цю естетичну заангажованість Гліба на одній з конференцій початку сімдесятих років ХХ століття, коли «найкращим» правилом поведінки науковця, що працював у галузі гуманітарних наук, було правило «ідеологічно-

го бійця партії» і тодішнього лицемірного і гнилого режиму. Глібові, як дослідникові сучасних процесів у мистецтві і молодому викладачеві Київського художнього інституту (який він незадовго перед тим, а саме 1969 року, закінчив), ніби й належало бути сповіником картин, скульптур, гравюр про доярок, шахтарів і, певна річ, партійних босів, що становили переважну тематику тодішнього українського «радянського мистецтва».

Слухаючи його на тій і на деяких інших конференціях, засіданнях Секції мистецтвознавства Спілки художників та інших зібраннях, я помітив, як

цей чорнявий симпатичний хлопець уникає ідеологічних штампів та стереотипів, намагаючись вловити в тодішній нікудишній тематиці творів саме естетичний момент, зосередитися на формально-аналітичних проблемах. Його промови, статті й (пізніше) книги теж віддзеркалювали цю якщо не дисидентську, то принаймні ледь помітну опозиційну настанову щодо тези, аби література і мистецтво були «коліщатком і гвинтиком пролетарської справи». Тільки сховавшись за естетичну природу мистецтва, можна було уникнути ролі прямого прислужника режиму.

Коли я особисто познайомився з Юхимцем, він якось сказав мені, що по-доброму заздрить тим мистецтвознавцям, які досліджують класику, особливо релігійне мистецтво. Він добре знав, що і тут є безліч проблем, що режим пильно стежить за нами, хто досліджував і публікував результати своїх досліджень про ікони, гравюри у святих книгах, різьбу іконостасів тощо. Він з глибокою повагою ставився до чесних дослідників нашої духовної мистецької

Степовик Дмитро Власович, доктор мистецтвознавства, професор.

© Д. В. Степовик, 2002

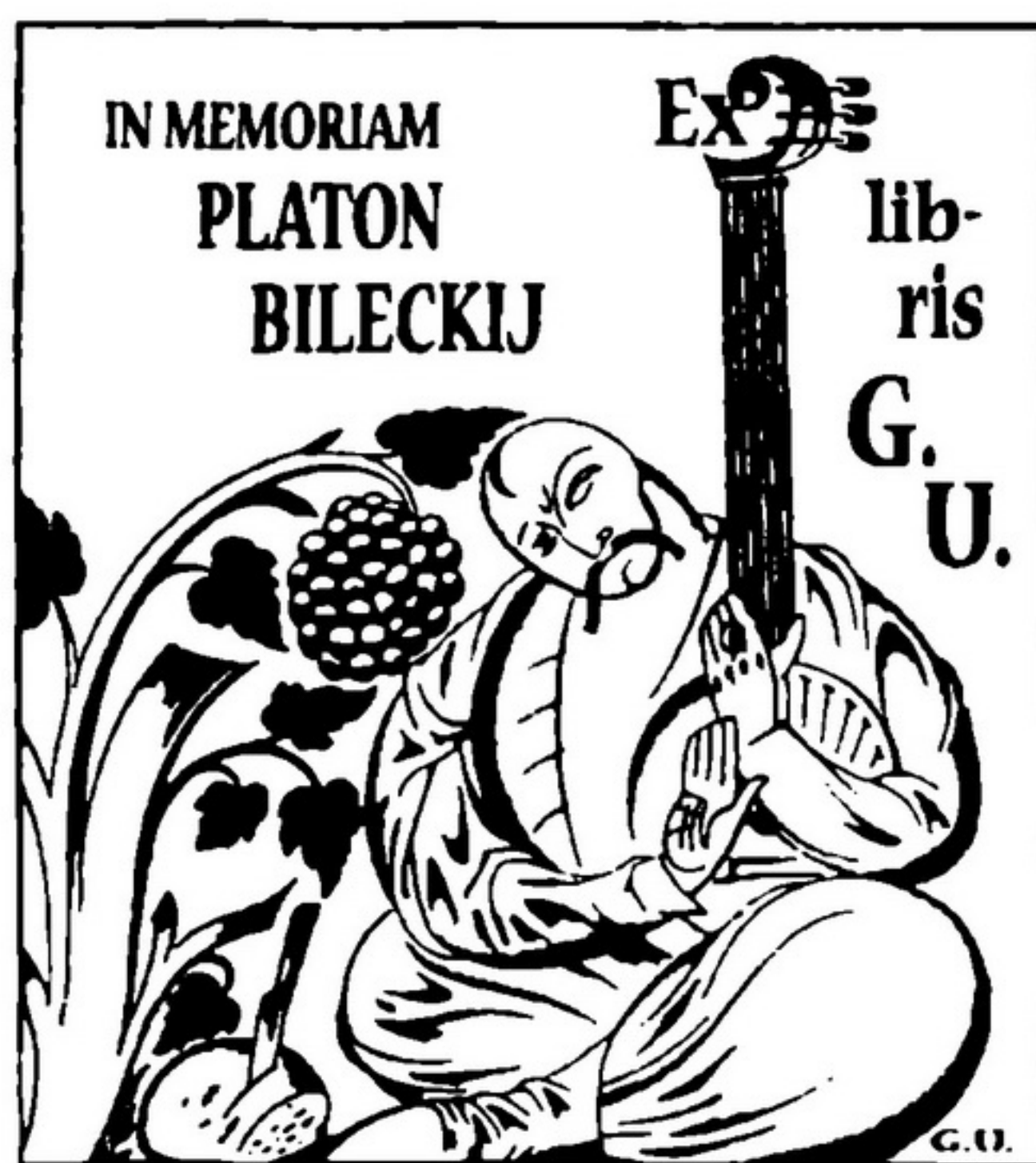
класики Віри Свінцицької, Павла Жолтовського, Якіма Запаса; мав у себе всі їхні книжки, читав, учився у них і пробував застосувати їх метод досліджень до проблем сучасного мистецтва. Я відчув, що Гліб, як мистецтвознавець, хотів би «поміняти віхи» (це, зокрема, виявилось в тому, що він охоче, і навіть з великим ентузіазмом, став читати в інституті курси з історії мистецтва епохи Відродження і теорії й історії світової культури). Проте у Гліба був тоді вже напрацьований солідний багаж із сучасного мистецтва, тому він вчинив досить прагматично, що свою кваліфікаційну роботу — кандидатську дисертацію про так звану тематичну картину повоєнних років — написав на сучасну тематику. Оскільки жанровість як наскрізна проблема світового станкового малярства була близькою й мені, я взявся керувати роботою Гліба над дисертацією, яку він успішно захистив пізньої осені 1984 року, ставши відтак доцентом Інституту.

Він був хорошим адміністратором (деканом факультету теорії та історії мистецтв), його любили студенти; і це позбавляло спокою деяких його «колег». Для них нормою на кафедрах і в деканатах були інтриги та сварки. Про таку атмосферу на факультеті, де мала б, за логікою речей, панувати атмосфера щасливого відчуття причетності до світу прекрасного, знали ми в Інституті мистецтвознавства, фольклору й етнографії Академії наук, знали в інших інститутах і вищих навчальних закладах. Тому я і всі ми, Глібові колеги (без лапок), із задоволенням довідалися, що 1992 року він залишив рідні, але вельми незатишні пенати і перейшов на роботу в систему Академії наук, а саме до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Тут, в Інституті української книги, Гліб Юхимець працює й донині, ось вже де-

сятий рік. Він завідує в цьому Інституті відділом образотворчих мистецтв, написав багато наукових праць, методичних розробок та бібліографічних досліджень. Мені видається, що тут він здійснив свою мрію: прилучитися до невмирущої краси мистецької класики, якою снів у юні роки, коли був студентом, коли у «прокрустовому ложі» так званої радянської тематики прагнув застосувати вічні естетичні принципи образотворчого мистецтва до крупинок того позитивного, що, попри всі негаразди, було притаманне українській душі і творчій потузі наших мистців.

Дуже цікавий Гліб Юхимець як мистець. Це його друге дихання, його друге коло естетичних шукань. Ці шукання ніби формальні — Гліб працює в царині, яку можна назвати «малярською інтерпретацією джазових творів». Подібним мистецтвом, наскільки мені відомо, в Україні не займається ніхто. Я зустрічав подібні спрямування малярські, коли був у США, Канаді, в деяких країнах Західної Європи. Але Гліб Юхимець нікого звідти не наслідує, його естетична програма цілком оригінальна, українська. Насамперед він є знаменитим колористом у цьому напрямі малярства.

Я уприємнений і тим, що Гліб добре стояв і стоїть на позиціях українського патріота. Він — дитя війни, народився далеко від матірньої землі — в Коканді, в Узбекистані, 7 травня 1942 року. Слава Богу, він зберіг свою українську ідентичність, добре володіє нашою чудовою українською мовою, і в такому ж дусі виховав, разом зі своєю дружиною Любою, двох дітей — доньку і сина, які тепер є цілком дорослими особами і формально зробили з тата й мами дідуся й бабусю. Але молодість мистецтва й мистецтвознавства Гліба Юхимця робить нестаріючою і його напористу, суто українсько-козацьку вдачу.

Автор екслібрисів Г. Юхимець